

CODES PAGASTA LAUKSAIMNIECĪBAS PAKALPOJUMU KOOPERATĪVĀ SABIEDRĪBA (LPKS) *SAIMNIEKS-V* PAGĀJUŠĀ GADA MARTĀ ATZĪMĒJA 32. GADSKĀRTU UN IR VIENS NO PATLABAN VISVECĀKAJIEM AKTĪVAJIEM LATVIJAS KOOPERATĪVIEM. KOPŠ 2004. GADA TO VADA MĀRĪTE ĶIKURE, KURA KOOPERATĪVĀ DARBOJAS KOPŠ TĀ DIBINĀŠANAS UN IR ARĪ ZEMNIEKU SAIMNIECĪBAS *ZĪLES SAIMNIECE*. INTERVIJĀ *AGRO TOPAM MĀRĪTE ĶIKURE* STĀSTA PAR KOOPERATĪVA IZVĒLĒTO UZŅĒMĒJDARBĪBAS MODELI, VĒRTĒ PĒDĒJO GADU DABAS APSTĀKĻU UN GRAUDU TIRGUS IETEKMI UZ RAŽOŠANU, KĀ ARĪ ATKLĀJ LPKS *SAIMNIEKS-V* NĀKOTNES IECERES.

Kā darboties saimnieku interesēs

ULDIS GRAUDIŅŠ

Cik konkurētspējīgs patlaban ir kooperatīvs *Saimnieks-V*?

Kad pieci dibinātāji 1993. gadā reģistrēja kooperatīvu, tajā pavisam bija 112 biedru. Katram bija viena paja piecu latu vērtībā. Šie 112 biedri atdalījās no paju sabiedrības *Bauska* ar tās īpašumu – graudu kalti. Kooperatīva nosaukums *Saimnieks-V* dažkārt rada pārpratumus, jo tajā ir romiešu cipars pieci, pieci dibinātāji, nevis burts V. Laika gaitā kooperatīvā palika vien biedri, kuriem interesēja tajā darboties. Daļa paju īpašnieku savas pajas pārdeva kooperatīva aktīvajiem biedriem, un pašlaik esam 60 biedru. Agrāk visi kooperatīva dalībnieki bija lauksaimniecības produktu ražotāji. Patlaban aktīvie ražotāji ir 43–45 saimnieki. Viņi izmanto kooperatīva pakalpojumus un pārdod ražu. Citi saimnieki mūsu pakalpojumus izmanto maz.

1993. gadā pārņemto veco graudu pirmapstrādes kompleksu esam pārbūvējuši un uzlabojuši. Patlaban pieņemšanas jauda ir 100–120 tonnu stundā, tolaik tā bija 40 tonnu stundā. Viss ir uzlabots. Ir jauni pārtīrītāji, jaunas laboratorijas iekārtas. Varam augstā kvalitātē pieņemt ražu, to apstrādāt un pārdot tālāk.

Ražu zāvējam ar dabasgāzi. Pirms trim gadiem vērtējām iespēju pāriet uz sašķidrīnāto gāzi, tomēr tas mums prasītu diezgan lielu papildu naudas ieguldījumu. Nogaudījām, un pareizi vien ir, ka palikām pie dabasgāzes kurināmā. Dabasgāzi un elektroenerģiju no *Latvenergo* pērkam kopā ar vēl septiņiem citiem

kooperatīviem. Liela kurināmā daudzuma iepirkumā cena ir lētāka, nekā pērkot mazu daudzumu.

Kopš 2004. gada, kad mani ievēlēja par kooperatīva *Saimnieks-V* valdes priekšsēdētāju, esam īstenojuši astoņus Eiropas Savienības (ES) fonda atbalsta projektus. Lielos ieguldījumus kooperatīva izaugsmei veicam ik otro līdz ceturto gadu. Patlaban beidzam īstenoēt pēdējo projektu – nodotot ekspluatācijā graudu glabātavu, kuru jau izmantojām pērnās ražas pieņemšanai. Kopumā projektā ieguldīts vairāk nekā miljons eiro. No Lauku atbalsta dienesta (LAD) saņemsim 344 000 eiro lielu valsts un ES līdzmaksājumu.

Cik lielas saimniecības ir apvienojušās kooperatīvā?

Kooperatīvā nestājas lielās saimniecības. Tām pašām ir graudu pirmapstrādes kompleksi, kooperatīvu nevajag. *Saimnieks-V* biedri galvenokārt ir vidējie un mazie saimnieki ar 200–400 hektāru lielu lauksaimniecībā izmantojamās zemes platību. Ir arī lielākas saimniecības, kuras izrēķinājušas, ka tām graudu pirmapstrādes kompleksa būvniecība nav izdevīga. Nav tā, ka pēc kaltes būvniecības pabeigšanas nākamajos gados tajā nekā vairs nav jāiegulda: remonta izmaksas, papildu darbinieki ir jāpiesaista, turklāt ik gadu darbā uz diviem trim mēnešiem jāpieņem kaltes meistars. Citi lielsaimnieki secina – izmaksas savas kaltes būvniecībai vai kooperatīva pakalpojumu izmantošanai ir vienādas. Turklāt nav krepzku. Ir gan risks, ka pēc glabāšanas nekad atpakaļ nedabūsi savu ražu.

LPKS *Saimnieks-V* valdes priekšsēdētāja Māriete Ķikure: "Kooperatīvs darbojas biedru interesēs, nevīs tikai lielas peļņas sasniegšanai."

Uzziņa

Codes pagasta LPKS *Saimnieks-V*:

- ▶ Dibināšanas gads – 1993.
- ▶ Īpašnieki – 60 saimnieku, to skaitā 45 aktīvi darbojas ar lauksaimniecisko ražošanu
- ▶ Darbinieki – 18, sezonas laikā 24
- ▶ Pakalpojumi – graudu pirkšana un pārdošana, sēklas sagatavošana; ik gadu veic graudu pirmapstrādi līdz 38 000 tonnu graudu un rapša
- ▶ Naudas apgrozījums – 6,93 milj. EUR (2024)
- ▶ Peļņa – 65 090 EUR (2024)
- ▶ Dalība NVO – biedrība *Zemnieku saeima, LLKA*
- ▶ Dalība citos kooperatīvos – LPKS *LATRAPS*

Avots: *firmas.lv* un LPKS *Saimnieks-V*

FOTO: ULDIS GRAUDIŅŠ

Mēs dalām graudus pa grupām, tomēr nekad nevarēsim nodalīt tā, ka saimnieks saņems atpakaļ savu kūlumu. Piemēram, ir ievesti graudi ar 13,3 procentu lielu olbaltumvielu īpatsvaru un piepeši iet ārā ar 12,7% olbaltumvielu īpatsvaru. Mazs zaudējums uz kvalitātes rādītāja rēķina. Citam, kas knapi ielēca kvalitātes grupā, ir ieguvums. Šā iemesla dēļ daudzi saimnieki secina, ka izdevīgāk ražu pārdot kooperatīvam. Arī iepriekš aplūkotais nosacījums ir viens no iemesliem, kāpēc lielie saimnieki būvē savu graudu pirmapstrādes kompleksu.

Vai kooperatīva statūtos ir nostiprināta prasība caur kooperatīvu pārdot noteiktu ražas īpatsvaru vai ražas daudzumu?

Nav noteikts. Tā ir viena no mūsu kooperatīva darbības atšķirībām no citiem kooperatīviem. Zinu, ka LAD projektu vērtēšanā piešķir papildu punktus par vismaz 50% ražas pārdošanu kooperatīvam. Tā saimniekiem ir priekšrocība salīdzinājumā ar zemniekiem, kuri ar kooperatīvu nesadarbojas. Projekta apstiprināšanas gadījumā saimnieks uzņemas saistības piecus gadus pusi no ražas pārdot kooperatīvam. Mūsu kooperatīva biedri arī var nodot ražu izvest un pārdot citam pircējam.

Pastāstiet par graudu pārdošanas modeli!

Sezonas laikā zemniekam nav laika domāt par produktu pārdošanu. Viņš cenšas vien kult un ved kūlumu kooperatīvam. Redzot, kādas klases graudi ir nodoti, sāk vērtēt, kuram pircējam izdevīgāk pārdot graudus. Kam labāka pirkuma formula. Kāda cena ir MATIF biržā. Zemnieks pats seko līdzi.

Pirmo saimnieki pārdod rapsi, lai varētu norēķināties par apgrozāmajiem līdzekļiem. Citi tos ņem no, piemēram, *Scandagra* vai *LATRAPS*. Mēs ļoti maz pavasarī piedāvājam šādus apgrozāmo līdzekļu darījumus, jo šāda modeļa īstenošanai būtu jāizveido jaunas štata vienības. Minerālmēslus un AAL saimnieki galvenokārt pērk kooperatīvā *LATRAPS* un no citiem pārdevējiem. *Saimnieks-V* galvenokārt ir savu biedru audzētās ražas apsaimniekotājs. Paskaidrošu, kāpēc.

Mēs nevaram saviem biedriem pārdot minerālmēslus vai AAL lētāk nekā lielie tirgus spēlētāji. Nevēlamies darboties ar zaudējumiem. Šā iemesla dēļ mēs darbojamies galvenokārt ar graudu pirkšanu un pārdošanu, kā arī sniedzam graudu pirmapstrādes pakalpojumus. No graudu pirkšanas un pārdošanas sev peļņu neatstājam,

Codē pārbūvētajā ir modernizētajā graudu pirmapstrādes kompleksā ik gadu pārdošanai sagatavo vidēji 36–37 tūkstošus tonnu graudu, pupu un rapšu.

pārdodam piegādātos graudus, rapšus un pupas par iepirkto cenu. Pelnām ar sniegtajiem pakalpojumiem – no žāvēšanas, kodināšanas un citiem. Ir vairākas mazās saimniecības, kas nav kooperatīva biedri, kurām arī sniedzam graudu pirmapstrādes pakalpojumus. Pērn viņiem ne vienmēr izdevās pārdot ražu *AS Balticovo*, tāpēc pārdeva mums, bet mēs – *Balticovo*. Ir jau iepriekš zināms, ja laukos galvenokārt izaug lopbarība, tad mums vedīs mazāku daudzumu ražas, nekā cerēts. Iemesls ir mums diezgan tuvu uzbūvētā putnu ferma *Lielzeltiņi*, kas pērk no zemniekiem mītrus, neīrītus graudus un neprasa naudu par to pirmapstrādi. Pagājušajā sezonā ļoti daudzi saimnieki izmantoja iepriekš aplūkoto pārdošanas iespēju *Lielzeltiņiem*. Nepārmetu zemniekiem. Šajā sezonā graudu cena ir par 20–30% zemāka nekā pērn. Žāvēšanas un tīrīšanas izmaksas šajā sezonā bija diezgan padārgas. Savukārt, vedot *Lielzeltiņiem*, bija vien jāērēķinās ar diezgan ilgu stāvēšanu rindā uz pieņemšanu. Mazie saimnieki vakarā uzkrāva kravu, pa dienu stāvēja rindā, pēcpusdienā atkal kūla. Viņi varēja to izdarīt.

Valdes sanāsmē vērtējām šo jautājumu. Par saistību neizpildi veikaliem saimniekiem piemēro sodanaudu. Mums tādas kārtības nav. *LATRAPS* ir vieni žāvēšanas un tīrīšanas izceļojumi, mums tie ir atšķirīgi. Zemnieki vērtē, kuram pircējam vest graudus ir visizdevīgāk.

Mūsu kooperatīvā ir saimnieki, kas vienlaikus ir arī *LATRAPS* biedri. Viņi ņem no *LATRAPS* augu aizsardzības līdzekļus, minerālmēslus un par

apgrozāmajiem līdzekļiem var norēķināties ar graudiem. Ir biedri, kas ražu ved uz *LATRAPS* pieņemšanas vietu Bauskā, kur ir nopirkta kvota. Izpilda kvotu un daļu kūluma atved mums. Citi ved uz kooperatīva *VAKS* pieņemšanas vietu Jelgavā, kur pieņem rudzus. Mēs rudzus nepieņemam. Arī zirņus nepieņemam, tāpēc mūsu biedri tos ved *LATRAPS*. Miežus arī nepieņemam, tos arī ved kolēģiem. Mēs pieņemam rapšus, kviešus un pupas, kurus tad arī galvenokārt piegādā mūsu biedri. Ja vēlētos darboties ar citiem kultūraugiem, vajadzētu vairākas pieņemšanas vietas. Kooperatīvs orientējas uz to, ko mūsu biedri audzē visvairāk. Piecus, desmit procentus lielu īpatsvaru viņiem aizņem trešais kultūraugs, to ved uz Bausku.

Ražu mums ved kopš pirmajām kulšanas dienām. Kooperatīva bunkuros ražas aprīte notiek divas trīs reizes. Citādi neatmaksājas to būvniecība. *LATRAPS* ir mūsu vislielākais pircējs. Pērk 80–90% mūsu saimnieku piegādāto graudu vai pākšaugu.

Cena, kā teicu, ir tāda pati, kādu saņem mūsu biedri. *LATRAPS* noņem no cenas transporta un glabāšanas izdevumus. Mums glabāšanas laika sākums ir 1. oktobris. Ja līdz tam datumam zemnieks ražu nav pārdevis, viņš maksā par tās glabāšanu. No 1. oktobra ieinteresējam mūsu saimniekus graudus pārdot mums, rosīnām viņus domāt par pārdošanu.

Cik daudz ražas no saimniekiem pieņemāt pagājušajā sezonā?

Pavisam pieņemām 34 000 tonnu kviešu, rapšu un pupu – par desmit

LPKS Saimnieks-V valdes priekšsēdētāja Māriete Kīkure kooperatīvam sagatavo arī ES atbalsta projektu pieteikumus. Līdz šim visi astoņi viņas sagatavotie projekti apstiprināti un īstenoti.

procentiem mazāk, nekā pērn. Mums darbojas kvotu sistēma. Tiem saimniekiem, kas nopirkuši kvotas, pavisam tās ir nopirkas 10 000 tonnām, pakalpojuma cenas ir zemākas. Atšķirība ir vismaz divi eiro par tonnu. Nemēģinām uzspiest kvotas visām 35 000 tonnām. Cilvēkiem šī kārtība nepatīk. No 2004. līdz 2015. gadam 10 000 tonnu bija izpirktas, vēlāk tās no jauna neizlaidām.

Atklājiet, ko nozīmē kvota un cik tā maksā?

Saimniecība nopērk kvotu, piemēram, 200 tonnām. Viena kvota maksāja 3,50 eiro par tonnu, un nauda bija jāsamaksā desmit gados. Kad saimnieks kvotu izpirka, viņš saņēma lētāku pakalpojumu. Savukārt paju rēķina pēc iesaistītajām tonnām. Mūsu statūtos ir iestrādāts – ja zemnieku saimniecība gada laikā nokuļ un mums atved 100 tonnu graudu, tai jābūt 3,50 eiro, reizinātiem ar 100, pie manis jābūt 350 eiro lielai pajai. Ja saimnieks ir ievēris kooperatīvam 150 tonnas, tad par 50 tonnām jāpiepērk klāt paja. Mums ir šāda kārtība. Ja nākamajā gadā iaved mazāku daudzumu, pārrēķinām. Ir pamatpaja un papildpaja. Tā nekur nepazūd. Nākamajā gadā ievēdis 200 un piepirks klāt 50 tonnas. Nevar būt tā, ka iemaksā vien piecus eiro un var vest kooperatīvam 1000 tonnu graudu, izmantot kooperatīva infrastruktūru. Laika gaitā kvotu nevar izņemt, paju var izņemt.

Kāda pagājušajā gadā bija pieņemto graudu kvalitāte?

Pārtikas kviešu īpatsvars bija aptuveni 30%, pārējie bija lopbarības kvieši. Pretēja tendence citiem gadiem, kad saimnieki galvenokārt izaudzēja pārtikas kvalitātes graudus. Lielākajai daļai mūsu biedru audzēto kviešu lopbarības kvalitāte bija mazās graudu tilpummasas dēļ. Jāpiebilst, ka 2024. gadā lopbarība maksāja 140–180 eiro par tonnu. Tas ir daudz. Vēl gadu agrāk pārtikas kvalitātes kvieši maksāja 250–260 eiro, bet šajā sezonā – mazāk nekā 220 eiro par tonnu...

Ir kāpušas arī ražošanas izmaksas, to skaitā maksa par žāvēšanu. Arī minimālās algas celšana valstī ceļ ražošanas izmaksas. Graudu un rapšu iepirkuma cena kritās, tāpēc peļņa ir mazāka. Šāda tendence vērojama arī zemnieku saimniecībās. Kooperatīva naudas apgrozījums 2023. gadā bija vairāk nekā septiņi, 2024. gadā 6,8 miljoni eiro, neesmu pārliecināts, vai 2025. gadā sasniegsim sešus miljonus. Neto apgrozījums ir atkarīgs no pārdoto produktu cenas. Iecerētos naudas ienākumus no žāvēšanas, tīrīšanas un glabāšanas pakalpojumiem sasniegsim. Ienākumi no graudu un rapšu pārdošanas plānoto peļņu gan nenodrošināja. Tomēr kooperatīvs darbojas biedru interesēs, nevis tikai lielas peļņas sasniegšanai. Kad iesniedz ES projekta pieteikumu, jānorāda kāds no sasniedzamajiem nosacījumiem, to skaitā neto apgrozījuma vai biedru daudzuma palielinājums. Ja nesasniedz iecerēto rādītāju, ir nepatīkšanas. Šajā sezonā, ja neizpildīs projektā pausto apņemšanos, ņems vērā lauksaimniecībā izsludināto ārkārtējo situāciju.

Vai kooperatīvam būs jālūdz bankai aizdevuma pagarinājums?

2025. gadā aizņēmāmies vienu miljonu eiro, ieguldot glabātavas izbūvē un arī iekārtu nomaiņā. 344 000 eiro saņemsim no LAD. Patlaban mums kopējās kredītsaistības ir 1,5 miljoni eiro. Kad saņemsim līdzmaksājumu, paliks 1,2 miljoni. Saimniekam-V nekad nav bijis bankai jāprasa aizdevuma maksājuma pagarinājums. Arī nākamajā gadā mums nevajadzēs to prasīt. Līdz šim kooperatīvs ir darbojies galvenokārt ar pārpalikumu. Šajā sezonā pakalpojumiem cēlām maksu par 30 procentiem, lai būtu drošības izjūta. 2025. gada beigās, visticamāk, zaudējumu nebūs, tomēr nebūs arī lielu plusu.

Cik aktīvi Bauskas novada saimnieki pieteica lietus postītus sējumus ārkārtas atbalstam?

Visu laiku reklamēja, lai saimnieki iesniedz pieteikumus. Kad aprunājāmies

ar kolēģiem, saimniekiem, nav tādu, kas sējumus nenokūla. Nokūla visi. Iesniegt pieteikumu par to, ka pārtikas kvalitātes kviešu vietā izauga lopbarības kvalitātes kvieši? Neviens šādu pieteikumu neapmaksās! Varu runāt par savu un savu dēlu saimniecībām. Neiesniedzām pieteikumu. Bija vairāki hektāri, kur grima tehnika un nevarēja nokult. Necēlās roka iesniegt par šādu platību pieteikumu atbalstam. Latgalē bija pavisam atšķirīga situācija. Redzēsim, vai mēs ar neiesniegšanu būsīm zaudētāji vai vinnētāji. Nosacījums cietušo saimniecību atbalsta pieteikumiem bija 20% naudas ienākuma samazinājums. Tik liels tas pagājušajā gadā bija visiem. Iemesls bija cena, nevis nenokultie sējumi. Manuprāt, nozares ministrijai pašā sākumā vajadzēja noteikt posta ietekmes novērtējuma nosacījumus. Patlaban tie nešķiet īsti korekti. Galvenokārt, pabrauciet pa laukiem, mūspusē viss ir nokults, Vallē ir nenokulti lauki.

Mēs neizpratām domu, nosacījumu. Ja mums kāds pushektārs, hektārs no 20 hektāru lauka ir pagalam – kā ir jāiesniedz pieteikums? Nobildēsi vienu izslīkušo vietu un teiksi, ka visi 20 hektāri pagalam?

Lai saņem LAD atbalstu tie, kuriem tas vajadzīgs. Atcerieties, pirms vairākiem gadiem bija līdzīga situācija, un saimniecības, kas iesniedza pieteikumu, vēlāk graudus tomēr kūla un pārdeva. Vēlāk bija liels nesmukums. Tāda nauda laimi nekad nenesīs. Iedos par aizvadītā gada dabas postījumiem visiem divus miljonus. Cik tad tas būs – 10, 15 eiro uz hektāru? Lasiju, ka augļudārzu saimniekiem nav ražas. Redzu jēgu atbalstīt viņus, līdzīgi kā dārzeņu audzētājus un kartupeļu audzētājus, kuri nevarēja izaudzēt ražu. Daudzi kartupeļu audzētāji nevarēja ražu novākt. Viņiem redzu jēgu palīdzēt. Graudu audzētājiem Zemgalē un Kurzemē ir atšķirīga situācija. Mūspusē rapsi nokūla visi saimnieki.

Kooperatīva Latvijas Liellops vadītājs Vilnis Štencelis aicina graudu audzētājus pievērsties gaļas lopkopībai, kas vismaz daļēji risinātu minerālmēslu cenas izaicinājumu.

Šis vilciens ir aizgājis... Man bija govīs, laika gaitā ganāmpulku likvidējām. Pie lopkopības saimnieks ir piesiets. Nāk jauna paaudze, tā vēlas brīvību. Lopkopība to neļauj. Daudzi no lopkopības nozares atteicās saimniecisku apsvērumu dēļ, nebija produktiem cenas. Izslauktais piens ir jāpārdod uzreiz, graudi var gaidīt pārdošanu. Šķiet, ka augkopji labprātāk kā ceturto kultūraugu audzēs cukurbietes,

nevis pievērsīsies lopkopībai. Ir jāiegulda nauda arī tehnikā, ganību izveidē. Iespējams, ferma ir jābūvē. Saredzu, ka lopkopība varētu pilnīgi vai daļēji aizvietot graudu audzēšanu Latgalē, kur lauki gandrīz regulāri ik gadu izsīkst. Arī ap Valli varētu darboties, tur varētu ganības ierīkot un turēt lopus tāpēc, ka labība un rapsis neaug. Tomēr kopumā Zemgalē neredzu šādu iespēju.

Daudzviet Latvijā saimnieki uzsver – liels izaicinājums ir lojāli darbinieki. Vai arī kooperatīvā Saimnieks-V?

Nav viegli atrast un piesaistīt labus darbiniekus. Mūsu pastāvīgie darbinieki kooperatīvā strādā daudzus gadus. Sezonas laikā ir jāstrādā virsstundas. Nevieni nekad nav iebildis, arī par darbu brīvdienās. Saeima gatavojas drīz mainīt likumu, lai par virsstundu darbu maksātu 50%, nevis 100% vairāk, kā tas ir patlaban. Uzskatu, ka tas būs nepareizs lēmums.

Cilvēki tomēr virsstundās darbam ziedo savu brīvo laiku. Maksājam dubultā, ja nevar papildu darbinieku algot. Mēs saviem darbiniekiem apmaksājam veselības apdrošināšanas polisi 450 eiro vērtībā. Tas, manuprāt, ir stimulējošs strādāt pie mums. Darbinieki ir arī apdrošināti pret nelaimes gadījumiem. Atvaļinājumu viņi izmanto uz maiņām, visi vienlaikus atpūtu nebauda.

Iespējams, Bauskas tuvums ir iemesls tam, kāpēc ar darbiniekiem esam apmierināti. Tuvojoties sezonai, nu jau trīs gadus no pusjūlija līdz pusseptembrim apmaksājam arī ēdināšanu šeit – pirmapstrādes kompleksā. Darbinieki nevar paspēt aizbraukt un baudīt pusdienas un vakariņas. Par ēdināšanu var saņemt uzņēmuma ienākuma nodokļa atlaidi.

Uz sezonu pieņemam divas laborantes, divus palīgstrādniekus. Vasarā pavisam esam 24 darbinieki. Vidējais rādītājs ir 17–18 darbinieku, arī četri valdes locekļi.

Vai esat domājuši par savas enerģijas ražošanu? Piemēram, par saules paneļu uzstādīšanu?

Mēs bijām iecerējuši rudenī tos uzstādīt uz jaunuzbūvētā angāra jumta, tomēr bija nosacījums par uzstādīšanu līdz 1. decembrim. Nevarēja paspēt. Mums vēl jāizvērtē saules paneļu atmaksāšanās. Divi pārdevēji secināja, ka kooperatīvam to uzstādīšana uz glabātavas jumta nebūšot izdevīga.

Ja elektroenerģiju varētu izmantot kalnes vajadzībai... Runāsim ar ekspertiem. Saules paneļus var likt arī uz zemes. Patlaban iepauzēsīm. Pārliksim saules paneļu

Kooperatīva birojs pašlaik atrodas vienā ēkā ar laboratoriju. Tajā nav vietas sanāksmju rīkošanai, tādēļ saimnieki vērtē iespēju tālākā nākotnē būvēt kooperatīva vajadzībām piemērotāku ēku.

ieceri uz nākamo gadu. Labāk iecerēto ieguldījumu saules paneļos izmantosim pieņemšanas bedru atjaunošanā. Bez tām nevar pieņemt ražu. Mēs ar piesardzību raugāmies uz naudas ieguldīšanu kooperatīva izaugsmei.

Kāda no kooperatīva un no zemnieku saimniecības skatpunkta ir uzņēmējdarbības vide?

Pēkšņas spēles noteikumu maiņas nedrīkst būt, tomēr tās notiek. Ja vienu reizi ir kas nolemts, tad lēmumu nedrīkstētu mainīt. Mūsu saimniecība pirms diviem gadiem gribēja pirkt mazlietu kombainu. No *de minimis* 500 000 eiro neiztērēti bija palikuši 100 000 eiro. Par tādu naudu mazlietu kombainu nevar nopirkt. Pērn novembrī grieisti bija noņemti. Redz, ka naudu neizmanto, un pēkšņi noņem grieztus. Bijām lēmuši par viena graudu tīrītāja maiņu, projekta īstenošanas laiks bija 1. decembris. Ražotājs atzīst, ka viņš tik ātri nevar saražot. Tie ir spontāni apstiprināti projektu iesniegšanas noteikumi. Līdz 20. novembrim bija jāiesniedz pieteikums un līdz 1. decembrim jāīsteno. Šādas lietas ir jāizziņo agrāk!

Nodokļu sistēma Latvijā ir tāda, kāda tā ir. Pielāgojamies. Maksājam milzīgas naudas summas darba algas nodokļos.

Savukārt Bauskas novada dome pagājušajā gadā sacēla tik augstu zemes nomas maksu, ka daudzi zemnieki atsakās no zemes apstrādes. Ja viena hektāra nomas maksa ir 350 eiro... tās ir divas, divarpus tonnu graudu. Neatmaksājas neko darīt. Kad uzdod domei jautājumu par šādas maksas noteikšanu, atbilde ir – tie ir tikai trīs procenti no zemes tirgus vērtības cenas.

Kā vērtējat kooperatīvu apvienošanos? Vai kooperatīvā esat vērtējuši pievienoties kādam lielākam nozares spēlētājam?

Jau daudzus gadus runā par nepieciešamību izveidot vienu lielu kooperatīvu. Savulaik pabijām Francijā, kur iepazīnām zirnekļu tīklu – daudzi mazi kooperatīvi bija iestājušies vienā lielā. Runā, ka Latvijā vajadzētu vienu lielu graudu audzētāju kooperatīvu un vienu lielu piena ražotāju kooperatīvu. Nezinu, vai tādu izveidos. Tas atkarīgs no kooperatīvu biedru lēmuma. Lielā kooperatīvā savu ražu izņemt un aizvest citiem nevarēs. Grūti pateikt. Ir ļoti daudz zemnieku, kas nav iestājušies nevienā kooperatīvā un iztiekt, darbojas. Nekāda vaina. Ir graudu pirmapstrādes komplekss uzbūvēts, darbojas, lēnām visu ražu pārdod. Ir saimnieki, kas iztiekt bez kooperatīviem. Un ir arī saimnieki, kas nevar iztiekt bez kooperatīva. Mūsu 32 gadu ilgajā darbības laikā neviens nav ierosinājis kooperatīvu likvidēt. Neesam runājuši par apvienošanos un par kāda cita kooperatīva pievienošanos. Varētu būt kopīgi iepirkumi ar citiem kooperatīviem. Apvienošanās gan nebūs. Šķiet, arī lielle graudu audzētāju kooperatīvi VAKS un LATRAPŠ nedomā par apvienošanos.

Kādā virzienā notiks kooperatīva tālākā izaugsme?

Par saules paneļiem stāstīju. Citiem kooperatīviem ir biroja telpas, mums tās ir pielāgotā ēkā. Kooperatīvam *Saimnieks-V* vienmēr prioritāte bijusi ražošana. Iespējams, pēc kādiem pieciem gadiem varētu uzbūvēt un ierīkot savas biroja telpas. Patlaban birojs atrodas mazās telpās, tualetē ir citā ēkā. (*Smejas.*) Sezonas laikā kooperatīva biedriem nav, kur sanākt kopā. Meklējam un nomājam tad telpu citviet. Mums kooperatīvā nav arī agronomu. Firmu pārstāvji brauc uz saimniecību laukiem. Vērtēsīm arī šo vajadzību. 🟡